

діяльність М. Д. Ярмаченка наповнена новим доробком учених, для зручності користувачів додано електронні посилання. Розширено біографічну довідку.

Список використаних джерел

1. Березівська Л. Д. Електронний ресурс «Видатні педагоги України та світу» як форма представлення педагогічної біографіки в освітньо-науковому просторі. *Педагогічна біографіка та біографістика в сучасному науково-інформаційному просторі* : зб. матеріалів VII Всеукр. наук.-методол. семінару з історії освіти, 20 трав. 2022 р., Київ / НАПН України, Від-ня філософії освіти, заг. та дошк. педагогіки, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та ін. Вінниця, 2022. С. 9–11. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/730864/> (дата звернення: 15.10.2023).

2. Ярмаченко Микола Дмитрович (1928–2010) : сторінка інформ.-бібліогр. ресурсу «Видатні педагоги України та світу» / підгот. Павленко Т. С. ; оновили: Демида Є Ф., Золотаренко Т. О. ; наук. керівник Березівська Л. Д. ; ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. *Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського* : офіц. сайт. Київ, 2018–2023. URL: <http://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliografichni-resursy/vydatni-pedahohy/yarmachenko-m-d/> (дата звернення: 15.10.2023).

3. Creation of information and bibliographic resource «Outstanding educators of Ukraine and the world» and its influence on the development of digital humanities / Berezivska L. D., Pinchuk O. P., Hopta S. M., Demyda Y. F., Sereda K. V. *Інформ. технології і засоби навчання*. 2022. Т. 87, № 1. С. 1–17. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v87i1.4825>.

ЕПІСТОЛЯРНА СПАДЩИНА В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО У БІОБІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОКАЖЧИКАХ (1978–2018) ІЗ ФОНДУ ЧИТАЛЬНОГО ЗАЛУ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО ДНПБ УКРАЇНИ ІМ. В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

*Н. В. Чала, молодший науковий співробітник відділу
педагогічного джерелознавства та біографістики*

Листування відомих людей завжди викликало жвавий інтерес у громадськості. Епістолярії В. О. Сухомлинського – це оригінальна спадщина, оскільки листи, їхній зміст відображають усю багатогранність духовності педагога-гуманіста, філософа, батька, товариша. З'ясовано, що його адресатами були не тільки вчителі, психологи (О. Андреева, О. Губко), а також і посадовці, письменники (Б. Рябінін, І. Єфремов), журналісти, батьки, вихованці та ін. Окрім того, ці листи відображають внутрішній світ, особистість Сухомлинського – людини, яка розуміє нюанси процесу виховання, розвитку й формування моральних цінностей. Тільки-но листи було опубліковано у періодиці чи у фахових виданнях, вони відразу ставали методичними рекомендаціями для вчителів і батьків, допомагали розуміти дітей. Порушені в листах теми мали продовження у формі запитань і відповідей. Найвідоміші листи-звертання до читача бачимо у творах «Листи до сина», «Листи до доньки», «Лист про педагогічну етику» тощо.

Уперше розділ «Листи» з'являється у виданні «В. О. Сухомлинський. Біобібліографія» [3] виданому в 1987 р. у київському видавництві «Радянська школа». Рубрику представлено 10-ма позиціями. А саме: *невідомі листи В. О. Сухомлинського та уривки листів В. О. Сухомлинського (1972); вчителям м. Краматорська (1976)*.

Найбільшу добірку листів вміщено у біобібліографічному покажчику [1], у 2018 р. виданому НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського до 100-річчя від дня народження видатного педагога. У розділі 1.3. Епістолярії – 53 позиції – листи 1970 – 2011 років. Кореспонденти обговорювали широке коло тем, скажімо: *Народилася під щасливою зіркою* : [уривки з листів до проф. Чуvas.] (1972); *Виховуй у собі людську душу і сердечні стосунки з людьми* : [листи В. Сухомлинського до сина] (2004); *Із епістолярної спадщини* : (листи В. О. Сухомлинського, що зберігаються у Державному педагогічно-меморіальному музеї В. О. Сухомлинського) (2006) та ін. У зазначеному розділі міститься лише невелика частина листів, в яких висловлено ідеї, що хвилюють учителів не тільки в Україні, а й далеко за її межами.

Епістолярна форма звертання до читача у педагогічних працях В. Сухомлинського це своєрідний засіб загострити увагу на особистісній проблематиці, що суттєво доповнює розуміння виховної системи славетного педагога. Постійний діалог з читачем, щоб знати його думки і відчувати настрій, та для підсилення емоційного виховного впливу став надзвичайно дієвим інструментом транслявання.

Зроблено висновок, що епістолярна спадщина В. О. Сухомлинського є малодослідженою і потребує подальшого розгляду та аналізу. Дослідження, систематизація й узагальнення досвіду є невід’ємним складником його творчої діяльності, яку й досі вивчено недостатньо.

Список використаних джерел

1. Василь Олександрович Сухомлинський: до 100-річчя від дня народження: біобібліогр. покажч. / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; упоряд.: О. В. Сухомлинська, Л. Д. Березівська, Л. І. Страйгородська та ін. ; наук. консультант О. В. Сухомлинська ; наук. ред. Л. Д. Березівська ; бібліогр. ред. Є. Ф. Демида. Вінниця : Твори, 2018. 395 с. URL: <http://surl.li/mcjllh> (дата звернення: 11.10.2023).

2. «Сухомлинському пишуть» (епістолярна спадщина педагога) : круглий стіл до 100-річчя з дня народж., 16 квіт. 2018 р. / матеріал підгот. Л. В. Сухомлинська. *Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського НАПН України* : офіц. сайт. Київ, 2018. URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/naukovi-zakhody/kruhli-stoly/sukhomlynskomu-pyshut-epistolnyarna-spadshchyna-pedahoha/> (дата звернення: 11.10.2023).

3. Бібліографія В. О. Сухомлинського. *Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського НАПН України* : офіц. сайт. Київ, 2023. URL: http://dnpb.gov.ua/ua/indexgroups/sukhomlynskyi_bibliography/ (дата звернення 11.10.2023).